

Nejnebezpečnější zásah do trestního řízení od roku 1990, říká historik o Hamáčkově novele

- CZ24 News | 11. listopadu 2019

ČESKO: Podle opozice je návrh novely trestního řádu z rukou ministra vnitra Jana Hamáčka (ČSSD) návratem ke komunistické Státní bezpečnosti (StB) a umožní, aby u soudu figurovaly důkazy tajných služeb získané bez dozoru státního zástupce. Nebo jde o novelu, která se má vztahovat pouze na závažné trestné činy typu terorismu a přispěje k tomu, že informace získané tajnými službami „nevyletí oknem“. Návrh, který v pondělí schválila vláda, stále budí rozpory. Podle historika Radka Schovánka je nejnebezpečnějším zásahem do trestního řízení od roku 1990.

Nejdříve se vůči návrhu ministra Jana Hamáčka (ČSSD) ozvala ODS. Její letitý poslanec a předseda ústavně-právního výboru Marek Benda dokonce hovoří o návratu k StB. Vymezili se i zástupci Pirátů či TOP 09.

S Bendovým přirovnáním souhlasí i badatel a historik Radek Schovánek, jenž v minulosti pracoval v Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR). „Myslím, že je to nejnebezpečnější zásah do trestního řízení od roku 1990,“ řekl Schovánek.

„Je to prolomení základního principu postavení policie a tajných služeb, který byl nastaven po roce 1990. Mezi policií a tajné služby stavěl co se trestního řízení týče neprostupnou zeď. Vyměňují si informace, a to je dobře. Novela je ale zásadní průlom, považuji to za nebezpečnou věc. Myslím, že je to nejnebezpečnější zásah do trestního řízení od roku 1990,“ uvedl Schovánek.

Tomu se nelíbí především to, že před soudem by se tak nově mohly objevit důkazy, které byly získány nejen bez dozoru státního zástupce, ale i bez dozoru kohokoli dalšího. „Novela směřuje k tomu, aby důkazy, které byly získány bez dozoru státního zástupce před zahájením trestního řízení, byly použity u soudu. BIS pracuje tak, že si vyžádá povolení soudce k úkonu. Důkaz tedy získá dejme tomu z telefonních odposlechnů či hlášení agenta, ale dál k tomu neexistuje žádný kontrolní mechanismus. Bez jakéhokoli dozoru se najednou důkaz objeví u soudu? Co se bude dít, když bude chtít soud znát identitu zdroje agenta, který informaci podal?,“ uvedl Schovánek.

Předkladatel návrhu a ministr vnitra Jan Hamáček nyní argumentuje tím, že změna je navrhována především s ohledem na možné souzení a trestání teroristů. „Jde o to, aby když v případě nějakého teroristického činu zajistí tajná služba důkazy, aby byly použitelné a nehrozilo, že bez nich tento pachatel odejde od soudu,“ uvedl Hamáček. Podle něj se u závažných trestných činů už nejednou stalo, že tajné služby informace měly, ale nebyly použitelné u soudu. „Z mého pohledu je to dostatečně vyvážené a jsou tam dostatečné pojistky,“ řekl.

O novele trestního řádu, díky níž by informace získané zpravodajskými službami bylo možné používat v trestním řízení jako důkazy, bude rozhodovat Poslanecká sněmovna. ODS je připravena ji blokovat. Novinku schválila vláda v pondělí. Návrh Hamáčkův resort předložil spolu s novelou zákona o Policii ČR.

Schovánek: Návrat k trestnímu stíhání proti neznámému pachateli

Historik Schovánek je kritický i k tomu, že u soudu se mohou objevit důkazy získané ještě před zahájením trestního řízení. „To je trochu jako návrat do situace, kdy se před rokem 1989 zahajovalo trestní stíhání proti neznámému pachateli. StB prováděla výslechy, domovní prohlídky, ale neměla trestně stíhaného, až najednou na konci, když důkazy měla, jednoho ze svědků obvinila. Ten člověk neměl možnost se hájit, trestní stíhání totiž běželo anonymně. To vše bylo na začátku 90. let zrušeno, aby se zesílil dohled nad trestním řízením,“ řekl